

Känslan behöver fukt

Kroppen uttrycker känslor genom att utsöndra vätska. Står det vattenbaserade måleriet i ett särskilt förhållande till det kroppsliga? Konstkritikern Jessica Kempe uppmärksammar i några konstverk fuktens betydelse för att fånga sinnesförnimmelser.

Mari Sunna: »Smell of a girl» 2002. Tusch på papper. Galerie Anhava

I AUGUSTIVÄRMEN NYSS handlade Dagens dikt i Sveriges Radio om att bada naken. Jag hör poeten Anne Sextons diktrader skildra hur badet frigör den inre fisken, får kroppen att flyta på armbågen och omslutas av ett vatten så klart att det där skulle gå att läsa en bok.

Att bada i hav och sjöar är beroende- och begärsframkallande. För effektens skull trotsar kroppen nedstigningens motstånd för att sedan övergå i annan existensform och till sist kliva upp som återfödd. Mjukgjord som en pensel som doppats i vatten. Färdig att måla med.

Kropp, känsla och vattenfärg hör ihop. Få konstmaterial kan som akvarellen, tuschet och den vattenspädda akrylen frammana bilden av fysiska sinnestillstånd och mentala sinnesminnen. Det är med fukt känslor uttrycker sig. Ögonen tåras, näsan

rinner, överläppen svettas, underliv vätskas och det vattnas i munnen. Med vattenfärgen får känslorna sina oskarpa och skarpa konturer. Glädje spirar, passion flödar och oro sprids.

Vad sker med flickan som i konstnären Mari Sunnas tuschmålning prövande står med fötterna i det grunda blå vattnet? Vattnar hon sig? Vaden suger upp blötan som vore benet en begärlig växt eller en porös knästrumpa. Efter lärets kant sprider sig vattnet in genom könet för att slå ut som en ljusröd fuktros i magen, bröstet och ut över flickans belättna läppar. Av händerna återstår bara tunn färg. De är utan betydelse.

»Smell of a girl» heter målningen, från år 2002. Hur ska titeln tolkas? En flickas doft? En flickas luktförnimmelse?

Doft behöver fukt för att kännas.

Eva Zettervall: »Älska mig» 1996 Vattenspädd akryl. Kiruna Stadshus Galleri Astley

I Anne Sextons dikt »Till min älskade som går tillbaka till sin hustru« (tolkad av Lars Gustav Hellström) skildras diktjaget som just en vattenfärg:

»Hon är så naken och unik.
Hon är summan av dig själv och din dröm.
Bestig henne som en staty, steg för steg.
Hon är fast och solid.

Och jag – jag är en vattenfärg
som suddas ut»

(Ur diktsamlingen *Att bära en människa*, 1976)

Om oljefärgen och den oblandade akrylen är en målnings skyddande skinn tränger vattenfärgen ut genom pappret som utsondringarna genom huden.

Sällan har det vattenspädda akrylmåleriet kommit närmare erotiken än på utställningen »Summer of love« på Virserums konsthall år 2006. Där visades Eva Zettervalls tvåmeterhög målning »Älska mig« från 1996 – inlånad från en omtvistad plats i Kiruna stadshus. Jag minns ännu lusten i min penna när jag skrev om bildens kvinna som med en salig blick på betraktaren för sin hand mot penisens skära topp. Under det ljusrosa ollonet såg jag förhud och testiklar dra ihop sig till en blåsvart fuktansamling. I kvinnans underliv syntes begäret breda ut sig som blöta färgblommor.

På väggen intill hängde skulptören Ulf Rollofs akvareller ur sviten »Kalender 1« i vilka blodet samlas i bröst och kinder och där fingrarna i beröringsögonblicket färgas gröna. Av avund? Av nytt liv? Eller rädsla? frågade jag mig. I bilden av den andra

Emil Nolde: »Kvinnoporträtt« (Jolanthe Nolde), ca 1948, akvarell. © Nolde Stiftung Seebüll

handen, ett svartnat blodomlopp. Av skam? Av ilska? Av hejdad längtan, utan utlopp?

Ulf Rollofs Kalendersvit 1 (även visad på Venedigbiennalen 1999) kom till efter faderns död 1998. I en nästan automatisk process gav pigmentet och det flödiga vattnet på hårt limmat papper form och kontur åt associationer djupt kopplade till det undermedvetna.

Medan kameraögat är hänvisat till tingens yta, löser måleriet upp den. Konstnären Maria Nordin skapar akvarellanimationer av ansikten som i snabba växlingar är sina tårar, sin skräck, sin hängivenhet och förtvivlan. I videolooparna »Two seconds of pain I–III« (2008) och »In your hands« (2010) målar hon fram inte endast människans känslor. Animationerna föreställer också papper som gråter, snorar och blöder.

Nordiska Akvarellmuseet på Tjörn har denna sommar visat den tyske expressionisten Emil Noldes akvareller från Nolde Stiftung Seebüll. I sina porträtt från 1930- och 40-talen arbetar även han inifrån och ut. På det högabsorberande japanpappret formar Nolde de röda pigmenten och vattnet till kvinnoläppar som tycks ha uppstått och hämtats från målningens baksida – liksom verklighetens läppar har sin upprinnelse i munhålans slemhinnor. Emil Nolde målar fylliga munnar att vilja röra vid, äta och tala med, illusoriskt levande.

Ändå är det inte främst till bildkonsten jag går för att framkalla sinnesminnenas inifrånhändelser. Ty bilden, installationen, objektet, filmen och fotografiet är alltid en representation som föreställer känslan, rytmen, rörelsen och synintrycket. Att titta på som en utifrånhandling, för att låna författaren Lars Gustafssons ord. Jag väljer nog inte Henri Matisse's linjer om

Mari Sunna: »Vaahtoo« 2003. Tusch på papper. Galerie Anhova

Jag ska berätta hur en beröring kändes. Jag säger hellre att beröringen kändes som countrysångaren Merle Haggard sjunger. Musiken och bilden äger sina särskilda framkallningsbad.

Sigmund Freud har med inlevelse beskrivit hur den ljumma mjölken strilar in över spädbarnets läppar, in genom munnen och ner genom strupen för att fylla det tomma hålet av hunger. På ett ögonblick byts förgängelseångest mot salighet. Begär förutsätter brist. För att behålla bristen måste begäret underhållas. Och tvärtom. Behov är i sig beroendeframkallande. Utan effekten av kaffet, vinet och cigaretten, omfamningen och badet slocknar längtan efter att dricka, röka, bada och älska.

Kanske handlar Mari Sunnas tuschmålning »Vaahtoo« (2003) om känslan av behovstillfredsställelse. I bilden syns en sittande och rofylld gestalt med något mörkt, mjukt och stort mellan sina ben. Det ömt vårdade har formen av både en kudde

och en kulle, en grop och ett moln, ett hjärta och ett lödder. Målningens titel är hemlighetsfull. På finska refererar ordet »Vaahto«, med ett o, till badtvål.

Det är lite ovanligt att bli smekt av konsten. Men det har hänt. I Virserums konsthall sommaren 2006. Där blåste konstnärduon Bigert & Bergström liv i huden och håret med tjugo fläktaggregat i ett kubiskt bås. Jag minns de små skära tungorna i fläktarnas mitt som oviktiga. Här var känslan viktigare än synen. »Love is in the air« hette verket. Då badade jag varken i kärlek eller vatten. Då badade jag i en kyssande vind. Konsten som taktill kärlekspartner **10 TAL**

Jessica Kempe är frilansande konstkritiker på *DN Kultur*, kulturskribent och lärare på konstutbildningar i Stockholm och i övriga Sverige.